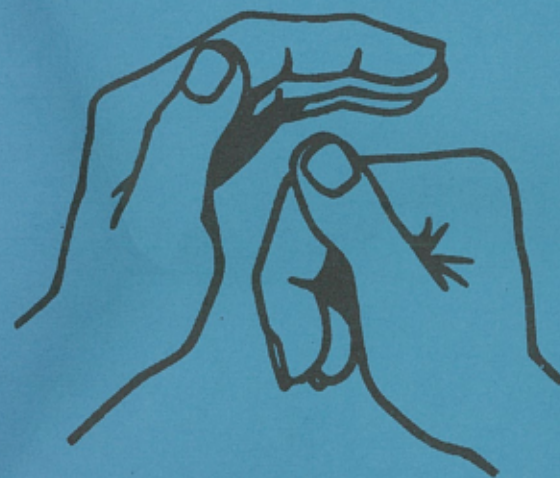

TUNTOSARVI

N:o 9 1983

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 22 kertaa vuodessa
N:o 9/1983
ilmestyy 15. pnä toukokuuta
9. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA

Orvokki Holopainen

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50
00510 Helsinki 51
puh. 90-77041/227

SISÄLLYS

Tulkkipalvelu ja sen käyttö	1
Ajankohtaista	6
Multaa möyrimään	10
Kuurosokeiden perhekurssi	12
Käytetty tavara-vaihtoehto uudelle	12
Koululaisten päivätyö näkövammaisten hyväksi	16

TULKKIPALVELU JA SEN KÄYTTÖ

Tulkkipalvelua voidaan myöntää

- vaikeasti kuulovammaiselle henkilölle – kuurolle, joka tarvitsee viittomakieltä taitavan henkilön apua
- kuurosokeille myös muuta kommunikointikeinoja, kuin viittomakieltä käyttävä tulkki, esimerkiksi puhetulkki tai kirjoitustulkki

Hakeminen

- oman kotikunnan sosiaalitoimistosta
- täytetään Invalidihuoltolain mukainen lääkintöhuoltohakemus
- liitteeksi lääkärinlausunto, jos sosiaalitoimistossa ei ole kuulovammaa koskevaa lausuntoa
- virkatodistus, voivat hankkia suoraan sosiaalitoimistosta
- joskus lisäksi myös sosiaaliohjaajan tai kuntoutus-sihteerin lausunto tulkkipalvelun tarpeesta
- päätös voimassa hakemusvuoden ja kaksi seuraavaa kalenterivuotta

Tulkkipalvelun määrä

- kuuroille 120 tuntia kalenterivuotta kohden
- kuurosokeille 240 tuntia kalenterivuotta kohden
- enintään puolet ajasta voi käyttää vapaa-ajan tulkintaan, periaatteena kuitenkin on asioimistulkinnan ensisijaisuus
- tuntimäärän loputtua voidaan uudella hakemuksella saada lisää tulkkipalvelutunteja
- pitempiaikaista opiskelua varten tulkkipalvelua on anottava erikseen
- aikaisempina vuosina käyttämättä jääneitä tunteja ei voi siirtää seuraavalle vuodelle
- edellä mainittuun tuntimäärään lasketaan itse tulkinta-aika ja se tuntimäärä, jonka mukaan tulkin ensimmäisen tunnin palkkio lasketaan (enintään 4 tuntia tulkintamatkaa kohden)

Tulkinta

- tulkintatilanne edellyttää kolmannen henkilön läsnäoloa, se voi olla myös ryhmä, esimerkiksi teatteriesitys
- poikkeus kuurosokeille myönnetty oikeus johtokunnan kokousmateriaalin tulkkaminen vain tulkin ja kuurosokean läsnäollessa

Asioimistulkinta

- jokapäiväiseen elämään liittyvien asioiden hoitamisessa, esimerkiksi: terveydenhuolto
- työpaikkaneuvottelut

- virastoissa asioinnit
- poliisikuulustelut ja oikeudenkäynnit
- vanhempain illoissa, lasten kouluasioissa
- tärkeissä ostoksissa, esim. osakekauppa
- tärkeissä juhlissa, kuten häät, hautajaiset jne.
- luettelo on esimerkinomainen, koska etukäteen on mahdoton määritellä kaikki sellaiset tilanteet, joissa tulkin käyttö on välttämätön

Vapaa-ajan tulkinta

- tarkemmin määrittelemättömiin vapaa-ajan toimintoihin, edellä mainitut tuntimäärät ym. ehdot huomioon ottaen

Tulkin pyytäminen

- tulkin valitsee kuuro itse sosiaalihuollituksen tulkkiluettelossa olevista tulkeista
- olisi pyrittävä käyttämään lähinnä olevia tulkkeja
- sosiaalitoimistojen tai muiden virastojen työntekijät eivät valitse tulkkia, eivät myöskään kuurojen työntekijät. He voivat tarvittaessa kuitenkin avustaa käytännön järjestelyissä
- tulkin työllistäjä on kuuro, ei työntekijä
- parhaiten tulkki tekee itsensä tunnetuksi käymällä kuurojen tilaisuuksissa ja muuten tapaamalla kuuroja
- tulkki laskuttaa kuuron kotikuntaa antamastaan tulkkipalvelusta, siksi kuuron on allekirjoitettava

korvaushakemus. Ilman kuuron allekirjoitusta tulkki ei palkkiota saa. Nimi on samalla todiste siitä, että kuuro on todella palvelun saanut

Tulkki on

- viittomakielen taitoinen
- kuurosokean kohdalla myös muu kommunikointikeino mahdollinen
- vaitiolovelvollinen
- merkitty sosiaalihuollituksen tulkkiluetteloon
- tulkki on vain tulkki, kuurosokeille tulkki voi toimia myös oppaana kotoa hakemisessa ja kotiin viemisessä
- opastusaika ei ole varsinaista tulkkiaika-aikaa, vaan siihen käytetty aika sisällytetään korvauksen piiriin kuuluvaan matka-aikaan ja matkakustannuksiin

Kuuro tulkki

v. 1984 alkaen tulkkikoulutuksen läpikäynyt kuuro henkilö

- kuurosokean tulkkina kuurojen tilaisuuksissa
- tulkkina vain kuurojen tilaisuuksissa siksi, että kuuro itse tarvitsee myös tulkkia asioidessaan virastoissa tms paikassa, missä kolmas osapuoli käyttää vain puhekieltä eikä yleistulkkia ole

Tulkkikoulutus

- koulutuksesta vastaa Kuurojen Liitto
- kouluttaa sekä kuulevia tulkkeja että kuuroja tulkkeja kuurosokeille
- kuulevien tulkkien tulkkikoulutuksen aloittamisen edellytyksenä on k-tason tentin suorittaminen
- kesän 1983 aikana tulee kaikkien luettelossa olevien tulkkien aloittaa tulkkikoulutus – käytävä 5-päiväinen 1. osa
- koulutus koostuu useammasta lyhyestä koulutusjaksosta ja käytännön harjoittelujaksosta, joka on 1/2–1 vuoden mittainen
- kuurojen tulkkien koulutus on rakenteeltaan samanlainen

Pohjois-Savon Opisto, Kuopio -83 alk. vk-linja, erik. vk:n opettamiseen Turun Kristillinen Opisto, -83 alk. vk-linja, erik. tulkitsemiseen

AJANKOHTAISTA

Suomi on saanut uuden hallituksen. Hallitus on Kalevi Sorsan neljäs hallitus, ja se aloitti työnsä 6.5. Hallitukseen kuuluu pääministeri Sorsan lisäksi 16 muuta ministeriä. Heistä 7 on sosiaalidemokraatteja, viisi kuuluu keskustapuolueeseen, kaksi ruotsalaiseen kansanpuolueeseen ja kaksi Suomen maaseudun puolueeseen. Ulkoministerinä on Paavo Väyrynen, valtiovarainministerit ovat Ahti Pekkala ja Pekka Vennamo ja sosiaali- ja terveystministerit ovat Vappu Taipale ja Eeva Kuuskoski-Vikatmaa. Pääministeri Sorsa on useasti sanonut, että hän odottaa tämän hallituksen istuvan koko kuluva vaalikauden.

Suomessa on menossa kaksi tärkeää lakkoa. Farmaseutit, jotka myyvät lääkkeitä apteekissa ovat olleet lakossa useita viikkoja. Apteekit ovat kuitenkin auki. Apteekkarit itse hoitavat myyntityötä. Kaikkia välttämättömiä lääkkeitä saa ostaa kuten tavallisestikin.

Isompi lakko koskee terveydenhuoltoalan henkilöstöä. Lakossa on suuri määrä sairaanhoitajia. Heillä on tunnetusti erittäin huono palkka verrattuna työn raskauteen. Monia sairaalaosastoja ympäri maata on lähes suljettuna. Leikkausjonot seisovat ja ihmiset joutuvat odottamaan lakon ajan leikkauksiin pääsyä. Kuitenkin kaikki todella kiireelliset sairaustapaukset hoi-

detaan normaalisti. Samoin toimivat esim. äitiyspoliklinikat ja psykiatrinen hoito. Koska lakko ei näytä loppuvan, on uusi valtiovarainministeri Pekka Vennamo puuttunut asiaan. Hän on sanonut, että valtion pitää koettaa vaikuttaa niin, että lakko saadaan loppumaan. Sairaanhoitajien palkoista päättää kunnallinen sopimusvaltuuskunta. Sairaanhoitajat ovat valmistautuneet pitkään taisteluun. Ennen ajateltiin, että sairaanhoitajien työ on hienoa kutsumustyötä, jossa ei ajatella palkkaa. Nykyaikaiset sairaanhoitajat ovat sitä mieltä, että raskaasta ja vastuullisesta työstä, jota joutuu usein tekemään myös yöllä ja viikonloppuina, pitää saada kunnon palkka.

Suomen Pankin pääjohtaja Ahti Karjalainen pakotetaan eroamaan. Jos hän ei eroa, presidentti erottaa hänet. Syynä on Ahti Karjalaisen alkoholismi. Suomen Pankin pankkivaltuusmiehet pitivät asian vuoksi monta kiireellistä kokousta. Ahti Karjalainen on itse sitä mieltä, että hän pystyy hoitamaan työnsä ja pysymään raittiina. Toiset ovat kuitenkin eri mieltä. He sanovat, että Suomen Pankin pääjohtajan työ on niin tärkeää, että se ei sovi enää Karjalaiselle, jolla on tällainen henkilökohtainen ongelma. Lehdet ovat kirjoittelleet kaikenlaisia juoruja Karjalaisesta. Toiset lehdet sanovat, että ei saa unohtaa miten suuren työn Karjalainen on tehnyt Suomen politiikassa. Sitä ei saisi unohtaa vain siksi, että lopussa kävi näin ikävästi.

Ruotsissa on taas epäilty, että Neuvostoliiton sukellusveneitä on Ruotsin merialueella. Niitä on etsitty ahkerasti, mutta ei ole löydetty. Asian johdosta Ruotsin ja Neuvostoliiton välit ovat hieman kiristyneet. Suomeen tulevilla laivoissa ei saa olla ydinaseita tai ydinräjähteitä. Näin päätti hallituksen ulkoasiainvaliokunta. Tämä kiello koskee lähinnä niitä laivoja, joita Suomessa käy laivastovierailulla. Ruotsi on tehnyt samanlaisen päätöksen jo aikaisemmin.

Helsingin liikenneonnettomuudet ovat lisääntyneet rajusti. Tämän vuoden tammi-huhtikuun aikana sattui kolareita 300 enemmän ja niissä kuoli 10 ihmistä enemmän kuin vastaavana aikana viime vuonna. Rat-tijuoppojen määrä on lisääntynyt kovasti ja kuolonuhrien joukossa on entistä enemmän vanhuksia. Poliisin mielestä vanhusten turvallisuuteen on kiinnitettävä enemmän huomiota. Autoilijoiden on opittava varoamaan vanhuksia samoin kuin lapsia.

Kemin poliisitalo tuhoutui tulipalossa. Poliisitalo oli historiallisesti arvokas rakennus. Tulipalossa ei tullut vahinkoa poliisitalosa olleille pidätetyille, jotka olivat siellä putkassa. Heidät ehdittiin siirtää pois. Poliisin arkistoa tuhoutui palossa.

Äitienpäivää vietettiin perinteisesti. Presidentti antoi 33 äidille Suomen valkoisen ruusun ritarikunnan kunniamerkin. Kunniamerkkejä jaetaan joka vuosi äideille, jotka ovat kasvattaneet lapsensa kunnolla ja antaneet näille viihtyisän kodin. Useilla kunniamerkin saaneilla äideillä on monta lasta. Viime vuonna tuli riitaa siitä, kun ei tahdottu antaa kunniamerkkiä äidille, jolla on vammaisen lapsi. Monet olivat sitä mieltä, että vammaisen lapsen äiti on yhtä hyvin tai vielä paremmin kunniamerkin ansaitseva.

Kirkolliskokous tulee taas äänestämään naispappeudesta. Suomen kirkko on vuosikausia keskustellut siitä, pitäisikö myös naisten saada olla papin virassa. Nykyään se ei ole mahdollista. Vain mies voidaan vihkiä papin virkaan Suomessa. Esim. Ruotsissa on monta naispappia. Viimeksi naispappeudesta äänestettiin kirkolliskokouksessa vuonna 1976. Silloin eivät tarpeeksi monet kokouksen edustajat puolustaneet naispappeutta.

Maaliskuun lopulla tehdyn tilaston mukaan Suomen työttömyysprosentti on 6,6 %. Viime vuonna samaan aikaan työttömiä oli 12 400 vähemmän. Tämän vuoden luku oli 154 900 työtöntä. Heistä on pakkolomalla 20 000. Lisäksi lyhennettyä työviikkoa tekee 14 000 työntekijää. Eniten työttömiä on Kajaanin työvoimapiirissä. Siellä työttöminä on 14 prosenttia työikäisistä.

Suomalaiset joivat keskimäärin 6,35 litraa viinaa vuonna 1982. Kaikkiaan viinaa kului maassa 30,5 miljoonaa litraa. Siihen kulutettiin rahaa 8,45 miljardia markkaa. Jokainen suomalainen kulutti vuonna 1982 keskimäärin 1 756 markkaa viinaan. Koska on erittäin paljon ihmisiä, jotka eivät juo koskaan viinaa, täytyy joidenkin toisten juoda todella paljon, että keskiarvot tulevat näin isoiksi.

MULTAA MÖYRIMÄÄN

Oletko ajatellut ruveta puutarhuriksi. Kukkien ja vihanneksen kasvattaminen on hauskaa ja hyödyllistä puuhaa. Jos sinulla on käytössä maapalsta vaikkapa kesämökillä, voit helposti kasvattaa itsellesi vaikka vihanneksia. Eniten harrastelijaviljelijälle on iloa sellaisista lajeista, jotka tuottavat satoa varhain ja joiden satoaika on pitkä. Esimerkiksi seuraavat kasvikset sopivat hyvin aloittelijalle. Keskikesällä ovat valmiita retiisit, lehtisalaatti, nauris, herne, tilli ja persilja. Elokuun puolella voit nostaa maastasi porkkanaa, punajuurta ja kurkkuja, jos kylvät ne keväällä.

Seuraavassa Helsingin Sanomien perhesivulta lainattu opas aloittelevalle puutarhurille. Noudata neuvoja, niin Sinulla on pian pöydässäsi herkullisia oman palstan antimia. Siemeniä voi ostaa hyvin varustetuista sekatavarakaupoista maalla ja kaupungissa esim. tavaratalojen puutarhaosastolta.

1. Käännä maa matalasti pistämällä talikko multa ja vääntämällä sitä. Poimi monivuotisten rikkakasvien juuret pois. Haravoi pinta nopeasti tasaiseksi, ettei maa ehdi kuivua.
2. Merkitse rivinkohdat narulla ja vedä muutaman sentin syvät vaot kuokalla. Laita vakoihin kompostimultaa tai sekoita vaon pohjalle lannoitetta.
3. Kastele vaot ennen kylvöä. Ripottele siemenet vakoihin. Tarkista siemenen itävyys. Jos se on huono, käytä siementä runsaasti. Jos itävyys on lähes 100 %, voit kylvää harvempaan.
4. Peitä kylvös vetämällä sille vajaan sentin vahvuudelta multaa vaon reunoilta. Käytä peittämiseen kompostia tai turvepitoista ostomultaa, jos maa on kovaa ja kokkareista.
5. Painele riviä pystysuoraan haravan lappeella. Näin siemenet tulevat tiiviisti multa, mikä edistää itämistä. Voit merkitä rivin nimilapulla, jossa on kylvämäsi laji ja lajike.
6. Peitä kylvös harsolla, jos haluat sadon joutuvan aikaisin tai pelkää hallan vievän taimet. Kevyttä harsoa hennotkin taimet pystyvät kohottamaan sitä mukaa kuin ne kasvavat.

KUUROSOKEIDEN PERHEKURSSI

Aika: 8.–12.8.83

Paikka: Mikkeli, Visulahti

Perhekurssi on tarkoitettu kuurosokeille ja heidän perheilleen. Kurssi on ilmainen ja matkat korvataan yleisten kulkuneuvojen mukaan. Kurssilla käsitellään perheeseen liittyviä asioita, kuten ihmissuhdeasioita. Lapsille järjestetään osittain omaa ohjelmaa. Jos mukaan on tulossa paljon uusia perheitä, voi olla, että kaikki halukkaat eivät mahdu mukaan. Ilmoittautumiset 24.6. mennessä kurssin vetäjälle Leena Hassiselle, osoite: Sairaalakatu 11, 70100 Kuopio 10, puh. 971-226 941.

Käytetty tavara – vaihtoehto uudelle

Oletko ajatellut ostaa lähiaikoina jonkin huonekalun? Tai pitäisikö sinun saada itsellesi pölynimuri? Miten yleensä menettelet kun sinun täytyy suorittaa jokin hankinta? Kävelet lähimpään kauppaan ja ostat sen

mitä tarvitset, eikö niin. Mutta se ei ole ainoa tapa ostaa esimerkiksi pölynimuri. Monenlaista tarvitsemaasi tavaraa voit ostaa myös käytettynä.

Käytettyjen tavaroiden ostaminen on hyvin suositua nykyisin. Enää ei käytetyn tavaran ostajaa pidetä vähävaraisena. Pikemminkin päinvastoin. Eniten käytettyjä tavaroita ostavat nuoret paljon kouluja käyneet ihmiset. Miksi käytettyjen tavaroiden ostaminen on suosittua? Yksi syy on tietenkin käytetyn esineen halvempi hinta. Useat ihmiset ajattelevat nykyisin, että he haluavat tehdä muutakin kuin ostaa kotinsa täyteen erilaista tavaraa. Kun he ostavat käytettyjä tavaroita heille jää rahaa muuhunkin. He haluavat ehkä matkustella tai sijoittaa rahansa johonkin mielenkiintoiseen harrastukseen.

Useat ihmiset ostavat käytettyjä tavaroita myös siksi, että uuden ostaminen on heidän mielestään tuhlausta. He ajattelevat, että ostamalla vain uusia tavaroita ihmiset kuluttavat luonnonvarat loppuun. Heidän mielestään käyttökelpoisia tavaroita ei saa viedä kaatopaikalle.

Mistä käytettyä tavaraa löytää

Parhaiten käytettyjä tavaroita saa kirpputoreilta, ostaja myyntiliikkeistä sekä tuttavilta.

Kirpputorit ovat paikkoja, joihin ihmiset antavat vanhoja tavaroita myytäväksi. Useimmissa kaupungeissa on esimerkiksi Pelastusarmeijan kirpputori. Kirpputoreja järjestävät myös seurakunnat ja erilaiset

yhdistykset. Jos sinulla on tavaroita, joita et itse enää tarvitse, niin voit viedä ne kirpputorille.

Osto- ja myyntiliikkeet käyvät kauppaa vanhoilla tavaroilla. Tällaisesta liikkeestä voit ostaa käytettyä tavaraa samalla tavalla kuin kirpputoriltakin. Mutta osto- ja myyntiliikkeeseen voit myös myydä vanhoja hyväkuntoisia tavaroitasi. Osto- ja myyntiliikkeitä ovat divarit, huutokauppakamarit sekä antikvariaatit. Käytettyjä tavaroita voi ostaa ja myydä myös tuttavien kesken.

Mitä voit ostaa käytettynä

Ihmiset ostavat käytettynä hyvin erilaisia tavaroita. Paljon ostetaan vaatteita, huonekaluja ja leluja. Samoin ihmiset ostavat kodinkoneita, soittimia ja urheiluvälineitä käytettynä. Antikvariaateista voi ostaa vanhoja kirjoja ja lehtiä.

Kun ostat käytetyn tavarat, muista olla huolellinen. Jos käytetty esine ei toimi kunnolla ei sitä yleensä saa vaihdettua kunnossa olevaan. Tutki siis tavara huolellisesti ennen ostamista. Käytettyjen tavaroiden ostamista ei pidä kuitenkaan arastella. Vähällä rahalla voit saada hyvän kodinkoneen tai mukavan huonekalun.

Laihduttajan perusohjeet

- Jätä sokeri pois kahvista ja teestä.
- Juo janoosi limsan ja oluen sijasta vettä.
- Ota aterijumaksi vesi tai rasvaton maito.
- Unohda rasva pois leivältä. Leikkeleillä päällystetylle leivälle on aivan turha laittaa rasvaa. Päällysteet antavat makua ja mehevyyttä.
- Vältä kermatilkkojen ja rasvanokareiden lisäämistä ruokaan. Ruokaan tulee hyövä maku mausteilla.
- Vaihda päiväkahvin kanssa syömäsi viineri graham-sämpylään.
- Syö suklaapatukan sijasta välipalaksi ja hyvän mielitekoon raikas omena, appelsiini, päärynä tai grape.
- Opettele ajattelemaan ennen kaikkea ruuan laatua eikä määrää. Mottosi olkoon »vähän mutta ravintopitoista».
- Luovu iltanapostelusta. Älä syö enää kello 18 jälkeen.

Koululaisen päivätyö näkövammaisten hyväksi

Ensi syksynä kouluissa järjestettävän päivätyökeräyksen tuotto käytetään näkövammaisten hyväksi. Keräyksen avulla laajennetaan Tuusulassa sijaitsevaa näkövammaisten kurssi- ja lomakeskus Onnelaa.

Lomatoiminnan ohella Onnelaa tullaan käyttämään monipuoliseen näkövammaisten kuntoutus-, opinto- ja harrastustoimintaan. Käyttäjät tulevat kaikista ikäryhmistä. Erityisesti halutaan parantaa näkövammaisten lasten ja heidän perheidensä mahdollisuuksia yhteisiin loma- ja kuntoutusjaksoihin tarkoituksenmukaisissa tiloissa. Myös näkövammaiset nuoret kaipaavat nykyistä parempia edellytyksiä harrastustoiminnalle.

Päivätyökeräykseen osallistuvat peruskoulun yläasteet, lukiot, ammatilliset oppilaitokset sekä kansan- ja urheiluopistot. Keräyksellä on kouluhallituksen ja ammattikasvatushallituksen lupa ja se on lukuvuoden 1983-84 ainoa päivätyökeräys kouluissa. Oppilaat osallistuvat keräykseen joko menemällä työhön päiväksi tai myymällä viiden markan hintaisia »sokeain aakkosia».